

JOAN F. MIRA

“Vam preguntar on anava l'autobús, i ens va indicar el cartell, un cartell molt llarg: Istanbul-Ankara-Damasc-Bagdad-Teheran-Kabul-Delhi-Bombai-Goa. Aquest era el viatge, i supose que només el feien complet, d'Istanbul a Goa, alguns joves de barba rossa i aspecte de hippies sense reciclar, que devien somniar amb experiències místiques a l'Índia o amb paradisos de platja i palmeres a les platges de l'antiga colònia portuguesa”

Camí de Kabul

Això era a primers dels anys setanta, en una visita a la ciutat d'Istanbul. Era quan l'antiga Constantinoble, abans Bizanci, no havia esdevingut encara aquest monstre de dotze milions d'habitants, de núvols de gas de cotxes, de putes esclaves i de multitud de romanesos, ucraïnesos i búlgars comprant sacs sencers de mercaderies per revendre als seus desproveïts països. Quan Istanbul era una gran ciutat clàssica i tranquil·la, excepte per la presència de soldats als carrers, armats, amb uniformes d'exèrcit pobre i amb cares passablement sinistres. Quan els barris de Kumkapi i Karsikapi estaven plens d'hotelets agradables per turistes discrets, i no eren seu d'un tràfic incessant de mercat negre, prostitució i alguna altra activitat inconfessable, com he trobat en visites més recents. Llavors, un matí, caminant per l'avinguda Ordu Caddesi, molt prop del Gran Basar cobert, vam trobar una mena de parada d'autobusos, amb tres o quatre vehicles que s'anaven omplint a poc a poc de passatgers. Al costat d'un dels autocars, una baluerna amb tot l'aire d'haver viscut ja llarga vida, amb els colors vius d'un altre temps ja apagats, un vehicle ple de pols no netejat en molts anys, un individu amb gran bigot i pantalons amples ens animava a comprar un bitllet. Vam preguntar on anava l'autobús, i ens va indicar el cartell, un cartell molt llarg: Istanbul-Ankara-Damasc-Bagdad-Teheran-Kabul-Delhi-Bombai-Goa. Aquest era el viatge, i supose que només el feien complet, d'Istanbul a Goa, alguns joves de barba rossa i aspecte de hippies sense reciclar, que devien somniar amb experiències místiques a l'Índia o amb paradisos de platja i palmeres a l'antiga colònia portuguesa. Encara hi deuen ser, pel que es pot veure en algun reportatge: hippies sexagenaris venent souvenirs a les guinguetes de Goa. La major part de la gent agafaven aquell autobús per fer només part del trajecte. Ho vam suposar, sobretot, vist que l'equipatge que carregaven no era susceptible de resistir molts dies de maltractament: sacs de queviures, bosses mal lligades, cabres amb les potes lligades, i altres mercaderies no massa resistents.

La fascinació, per als visitants com nosaltres, persones poc amants de l'aventura, estava justament en la llista de noms del trajecte. I és una fascinació retrospectiva i trista, vist com han anat després les coses en aquelles parts del món. Vint anys després, en efecte, en un altre viatge a Istanbul, aquell autobús havia desaparegut, i ningú no me'n va saber donar raó, quan vaig preguntar al mateix lloc de la parada. Havia desaparegut i era impensable, aquesta és la dramàtica història. Quan el món era una miqueta més antic, quan encara no hi havia hagut tantes novetats i tantes revolucions, quan la guerra del Kurdistan no s'havia escampat com un incendi, quan Saddam Hussein el sanguinari no manava a l'Iraq, quan Khomeini i els aiatol·làs no havien proclamat la fosca puresa de la seua fe, quan a l'Afganistan no hi havia hagut encara el colp d'estat comunista que va obrir les portes de l'infern, quan tot era més tradicional, més moderat, menys feroçment islàmic i menys fanàticament antioccidental, llavors era possible, a Istanbul, a les vores del vell Mediterrani, agafar un autobús camí de Kabul. I passar per Damasc i per Teheran en el mateix vehicle, i baixar a Goa, tornar-hi a pujar i fer el camí de retorn. Als carrers de Kabul no havia caigut cap bomba, ni l'Iraq i l'Iran s'havien fet vuit anys de guerra amb més d'un milió de cadàvers ja oblidats, ni la passió per canviar-ho tot, per enderrocar, alterar, instaurar, rebel·lar-se, matar i manar, no s'havia apoderat dels esperits entre l'Atlàntic i l'Índic. Algú pot dir-me què hem guanyat –què hi han guanyat els pobles, la pobra gent de cada lloc– amb aquestes passions desfermades? Algú pot suposar que el món, aquesta part del món, era pitjor quan podies pujar en un cotxe de línia a Istanbul, camí de Kabul, i acabar el viatge en santa pau a Goa?